

#4/2011

edico

Utbildningsförvaltningens personaltidning

KATARINA FALK

"MAN KAN SÄGA ATT JAG ÄR BESATT AV UTVECKLING.
OCH JAG VILL SE MINA ELEVER UTVECKLAS."

MATZ NILSSON

VI HAR BLIVIT BÄTTRE!

I dagarna har Skolinspektionens rapport avseende tillsyn av gymnasieskolan och vuxenutbildningen i Malmö stad offentliggjorts. Ett mycket viktigt dokument där likvärdigheten och elevers rätt till utbildning inom den frivilliga skolformen i Malmö stad har granskats. Glädjande kan jag konstatera att Skolinspektionen anser att gymnasieskolan och vuxenutbildningen förbättrat sig på ett flertal punkter sedan den senaste statliga tillsynen 2005.

I tillsynsrapporten för 2011 anser myndigheten att vuxenutbildningen i Malmö stad överlag har en god verksamhet. Även inom gymnasieskolans individuella program har vi en positiv trend där fler elever uppnår behörigheten till nationellt program. Myndigheten lyfter även fram att introduktionsutbildningen för nyanlända ungdomar är bättre integrerad i gymnasieskolan än vad den var 2005. Även andelen elever med slutbetyg har ökat inom gymnasieskolan. För eleverna inom IB är studieresultaten mycket goda. I kursen Sv A når över 99 procent av eleverna ett godkänt slutbetyg. En siffra som är högre än rikets.

Samtidigt som man kan glädjas över delar av tillsynen så finns det fler områden som vi kraftfullt måste ta tag i och förbättra.

Allt för många elever lämnar gymnasieskolan utan slutbetyg. I dag får 84 procent av eleverna slutbetyg inom fyra år, antalet måste öka. Kunskapsresultaten varierar mellan de tretton gymnasieskolorna. Alla elever som så behöver måste få studiehandledning på sitt modersmål. Alla yrkesutbildningar måste säkerställa att eleverna får tillgång till den arbetsplatsförlagda utbildningen (APU). Inom gymnasieskolan måste fokus ökas på elevernas kunskapsutveckling. Skolinspektionen lyfter särskilt fram betydelsen av rektorernas pedagogiska ledarskap och skolornas utvecklingsarbete som en avgörande roll- ...”både för hur väl lärarna samverkar för att ge eleverna den utbildning

de har rätt till och hur väl skolan lyckas ge eleverna adekvat stöd.” Skolinspektionen menar att de goda exempel som finns inom förvaltningens skolor skulle kunna användas mer i det generella utvecklingsarbetet än vad som görs i dag.

När det gäller den kommunala vuxenutbildningen i Malmö anser myndigheten att verksamheten överlag har en god kvalitet. Det som måste utvecklas är elevernas individuella studieplaner, samt att resultaten för elever inom distansutbildningen behöver förbättras.

Det är av stor vikt att vi utvecklar vår utbildningsverksamhet för en ökad likvärdighet för våra elever inom den frivilliga skolformen i Malmö. Insatserna för en ökad likvärdighet inom våra skolor måste vila på en vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, allt enligt intensionen i den nya skollagen. Rektorerna måste skapa förutsättningar genom olika kompetensutvecklingsinsatser så att undervisande lärare på ett tydligt sätt deltar i såväl skolans som elevens kunskapsutveckling. Här kan vi använda oss av vår egen FOU-enhet där vi nu har ett antal lärare med didaktisk forskarkompetens. Rektorer och lärare måste stärka samarbetet med lärosätena och därigenom bygga broar mellan den didaktiska forskningen och den pedagogiska praktiken på respektive skola. Lyckas vi med detta viktiga arbete är jag övertygad om att vi om tre år, när nästa statliga tillsyn kommer, har tagit ytterligare ett steg mot en såväl hållbar skolutveckling som skola där varje elev synliggörs och lyckas med sin utbildning.

Till sist vill jag tacka er alla för era insatser under innevarande läsår och tillika önska er alla en riktigt skön och avkopplande sommarledighet!

TIPS OCH IDÉER PÅ VETENSKAPSMÄSSA

Mickey Missler, lärare på Universitetsholmens gymnasium, besökte vetenskapsfestivalen i Köpenhamn den 16-19 april och presenterade projektet ”Unga spekulerar”.

Vetenskapsfestivalen arrangerades av Science on Stage, ett europeiskt initiativ för att ge pedagoger och intresserade inom områdena naturvetenskap och teknik möjlighet att utbyta idéer och kunskaper. Europeiska träffar äger rum vartannat år och i år var mötesplatsen förlagd till Köpenhamn.

– Som helhet var det en mycket intressant mässa. Man kan hämta kunskap och få tips och idéer från andra som arbetar med samma sak, säger Mickey Missler, som till vardags arbetar inom Teknikprogrammet på Universitetsholmens gymnasium.

350 pedagoger från 24 europeiska länder, varav nio från Sverige, samlades för att ta del av varandras erfarenheter. Representanterna har valts utifrån arbeten och projekt inom sina ämnen.

– Det som skiljer denna mässa från

många andra är att det inte finns en mängd företag som vill att man ska köpa deras produkter, det är endast ett utbyte av erfarenheter och idéer, säger Mickey Missler.

Ämnesintegrerat

Dagarna varvades med en mässa där varje delegat presenterade det bästa från sitt utvalda projekt med seminarier, workshops och scenframträdanden. Mickey Missler presenterade utvecklingsprojektet ”Unga spekulerar” med en utställning av bilder, ett bildspel och en broschyr.

– Det är ett nationellt pedagogiskt utvecklingsprojekt mellan sex arenor i samarbete med skolan. Eleverna får arbeta utifrån frågeställningarna ”Hur tror du att samhället ser ut om 20 år?” och ”Vilka tekniska lösningar kommer det att fin-

Mickey Missler

nas?” De arbetar ämnesintegrerat och måste även ta hänsyn till olika aspekter, exempelvis miljön, säger Mickey Missler.

Läs mer om vetenskapsfestivalen på www.science-on-stage.eu och om ”Unga spekulerar” på www.vetenskapshuset.se

Bäst på entreprenörskap

Malmö Borgarskola var bäst på att jobba med entreprenörskap för eleverna det gångna läsåret. Därför fick skolan priset Årets skola i SM i Ung Företagsamhet i maj. Lärarna Karin Ekelund, Susann Rasmusson och Rose-Marie Drehmer tog emot priset.

Motiveringen till priset lyder: ”Genom att arbeta med en väl förankrad och långsiktig strategi, en stor andel certifierade lärare och med entreprenörskap som ett naturligt och integrerat inslag i alla utbildningsprogram, framstår det både i detaljer och i helhet att ett utmärkt exempel för Ung Företagsamhet i skolan finns på Malmö Borgarskola.”

– Vi har under lång tid satsat hårt för att ligga i framkant inom entreprenörskap. Det känns oerhört bra eftersom entreprenörskap är ett prioriterat område i den nya gymnasieskolan GY 11, säger Petra Karlsson, rektor på Malmö Borgarskola.

Värdfamiljer sökes i sommar

Malmö Borgarskola tar emot kinesiska gymnasieelever i sommar. Ungdomarna får undervisning i engelska av Borgarskolans lärare och deltar i ett kulturellt utbyte tillsammans med svenska ungdomar.

Tanken är att de kinesiska eleverna ska bo hos svenska familjer. Kan du tänka dig att ställa upp som värd? Eleverna anländer till Malmö den 30 juli och stannar i sex dagar. Värdfamiljer får viss ersättning.

Du som är intresserad kan kontakta Andreas Lejon på Malmö Borgarskola, 0708-78 12 33, andreas.lejon@pub.malmo.se

Hiv-pris till Heleneholms gymnasium

Heleneholms gymnasium har tilldelats Kunskapsstipendiet om hiv och aids. Priset på 10 000 kronor går till Jeanette Grüner-Vig, internationell samordnare och lärare, och klass SP3A.

Kunskapsstipendiet är inrättat av Lärarnas Riksförbund, Röda Korset och läkemedelsbolaget MSD. Pris delas ut till de tio bästa skolarbetena om hiv och aids. Heleneholms gymnasiums vinnande bidrag var en rapport som beskriver arbetet med HIP, en profil på Samhällsvetenskapsprogrammet.

– Jag tror att vi vann för att vi har ett annorlunda pedagogiskt grepp och att vi arbetar mycket kreativt. Det är väldigt roligt att vi har uppmärksammats och att vi premierats för vårt innovativa ämnesövergripande arbetssätt och för våra idéer, säger Jeanette Grüner-Vig.

Frågeställningar som HIP fokuserar på är samlevnad, tobak, alkohol och droger, hälsa och livskunskap.

– Med avstamp i vårt eget land utvecklar vi arbetsområdet till att så småningom ge ett globalt perspektiv, säger Jeanette Grüner-Vig.

I år tre har eleverna möjlighet att resa till Uganda eller Indien och besöka olika organisationer som arbetar med hiv-positiva människor.

I DETTA NUMMER >

2	Ny organisation på kansliet	> 4
	Centrum som inspirerar	> 4
4	Pedagogisk utveckling på schemat	> 6
	Facebook på gott och ont	> 7
6	Josefine Lindberg: ”Min Facebookprofil är inte privat”	> 8
8	Vad säger juridiken om lärare på Facebook?	> 8
10	Enkät: Får du vänförfrågningar på Facebook från dina elever?	> 9
	Profilen med Katarina Falk	> 10-12
12	Forskare studerar IT på Pauli	> 13
	Elever skapar eget lärande med digitala verktyg	> 13
14	Vad händer när man har en tjänst men inget jobb?	> 14-15
	Biblioteket – en väg till högskolan	> 16
16	Liedman till generalangrepp mot stundade reformer inom skolan	> 17
	Programmet som får eleverna att växa	> 18-19
18	Agnesfrid besöker stödorganisation i Spanien	> 20

OM EDICO >

EDICO ges ut av utbildningsförvaltningens informationsavdelning och utkommer med 8 nummer per år.

EDICO BETYDER PÅ LATIN: Jag säger rent ut, jag yttrar.

ANSVARIG UTGIVARE: Matz Nilsson
REDAKTÖR: Pia Oredsson Birgersson, informationschef
GRAFISK FORM: Utbildningsförvaltningens informationsavdelning.

BILDER: Bylinelösa bilder och texter är producerade av informationsavdelningen.

FÖR TIPS OCH SYNPKUNTER: edico@pub.malmo.se och edico@malmo.se

TIDNINGENS BREVLÄDA PÅ INTRANÄTET:
Komin/utbildningsförvaltningen

SKRIBENTER: Mattias Holmesson, journalist informationsavdelningen | Susan Englund, lärare Komvux Södervärn | Katarina Falk, lärare Malmö latinskola | Jonas Nilsson, lärare Heleneholms gymnasium | Elsa Diabaté, kansliinformatör, informationsavdelningen

OMSLAGSBILD: Freddy Billqvist
TRYCK: WikingTryck AB
PAPPER: MultiArt Silk
UPPLAGA: 2200 ex

NY ORGANISATION PÅ KANSLIET

Utbildningsförvaltningen får förstärkning i form av juridisk kompetens. Elevhälsa blir en ny avdelning inom förvaltningen. Det är några av nyheterna när förvaltningskansliet får en ny organisation.

Den nya organisationen för utbildningsförvaltningens kansli införs i halvårsskiftet.

– Syftet med förändringen är att få en tydligare förvaltning där vi mer fokuserat jobbar med resursfördelning, uppföljning och analys, säger utbildningsdirektör Matz Nilsson.

Den nya organisationen syftar också till att få till stånd ett bättre samarbete mellan avdelningarna.

– Den generella kritiken är att vi på enhets- och förvaltningsnivå inte är bra på systematiskt uppföljningsarbete. Då måste vi säkerställa en organisation som kan hantera det. Vi kan inte bli fler eller större, vi får fokusera mer och samarbeta mer för att klara det, säger Matz Nilsson.

Den nya organisationen består av åtta avdelningar. Man inrättar en avdelning

för nämnds- och kansliservice som inledningsvis kommer att vara direkt underställd direktören. Här ingår den nya juridiska kompetensen för förvaltning och enheter.

– Den juridiska kompetensen kommer att få en samordningsfunktion på avdelningen och mot kansliet när det gäller att bereda ärenden på tjänstemannanivå och till nämnden, säger Matz Nilsson.

Hit hör också nämndssekretariat, receptionsservice, IT- och internationell samordning. En ny funktion är sekretariatet för kansliet, en stödjande administrativ resurs för avdelningarnas arbete.

Behålla kompetenser

Utvecklingsavdelningen läggs ner.

– Det handlar inte om att kasta ut barnet

med badvattnet utan att behålla kompetenserna i organisationen men att få ihop dem på ett annat sätt, säger Matz Nilsson.

Nuvarande utvecklingschef Gun Wiklund får uppdrag att tillsammans med rektorerna formulera svar på Skolinspektionens beslut och utarbeta åtgärdsplaner. Hon kommer också att arbeta med samordning och implementering av kursplaner i den nya gymnasieskolan.

Ekonomiavdelningen byter namn till avdelningen för resurser och kvalitet och tar över delar av utvecklingsavdelningens uppdrag, bland annat verksamhetsutredningar och uppföljning och analys av gymnasieskolans resultat.

Gymnasieantagningen blir avdelningen för antagning och planering. Ett nytt uppdrag är att sköta all intagning för vuxenutbildningen.

– Det blir en jättestor utmaning för denna enhet, säger Matz Nilsson.

Avdelningen ska också fatta beslut om ersättning till kommunala och fristående skolor när det gäller elever med behov av särskilt stöd.

– Det har legat fördelat på olika avdelningar tidigare. Jag vill ha det på ett ställe med en ansvarig chef som tar besluten och hanterar överklaganden, säger Matz Nilsson.

Vidare kommer avdelningen att ansvara för det nya elevadministrativa systemet.

Ny utredare

Elevhälsa är en ny avdelning som inrymmer skolläkare, samordnande skolsköterska, samordnande kurator, psykologer, särskolesamordnare och en ny funktion: utredare för särskilda behov.

– Utredaren ska införa myndighetsbeslut som ligger på planering och antagning bereda beslutsunderlaget för tilläggsbelopp för vissa grupper. Men den utredningsfunktionen har inget beslutsmandat över resursen, säger Matz Nilsson.

Renodlat uppdrag

Vuxenutbildningsavdelningen blir åter en avdelning på kansliet, efter att en tid har varit sammanslagen med Komvux Malmö Centrum.

– Vi räknar med att i juni gå fram med ett ärende till nämnden om att renodla uppdraget inom vuxenutbildningen så att avdelningen helt och hållet jobbar

med de styrande vuxenutbildningsfrågorna, säger Matz Nilsson.

I vuxenutbildningsavdelningen ingår Uppdrag Malmö, Vägledningscentrum och Malmö lärcenter på stadsbiblioteket.

Nuvarande Komvux Malmö Centrum blir en verksamhet inom Komvux Malmö Södervärns samordnande rektorsområde.

Sammanhängande

Övriga avdelningar berörs i mindre grad av organisationsförändringen. Personalavdelningen blir HR (Human Resources) och återfår ansvaret för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Informationsavdelningen byter namn till avdelningen för information och kommunikation. Avdelningen för fysisk miljö tar över ansvaret för miljöfrågorna.

Nästa steg är att se över kansliets fysiska placering. En konsult ska utreda lokalbehoven.

– Vi vill på sikt få in vuxenutbildningsavdelningen så att vi har en förvaltning som hänger samman, säger Matz Nilsson.

CENTRUM SOM INSPIRERAR

Pedagogiska centralen blir Centrum för pedagogisk inspiration och får flera nya uppdrag. Det ska bland annat bli möjligt för skolpersonal att arbeta med tidsbegränsade utvecklingsprojekt inom den nya enheten.

Utbildningsnämnden har i mars fattat beslut om ny organisation för enheten, som ska gälla från och med halvårsskiftet. En förändring är att verksamheten byter namn till Centrum för Pedagogisk Inspiration, CPI.

– Jag tycker att det är jättebra att vi får in ordet inspiration i namnet. Vi ska ge inspiration inom de områden vi jobbar med och förhoppningsvis leder denna inspiration till utveckling på skolorna, säger Lars Sletterhage, chef för Pedagogiska centralen.

Den nya enheten ska styras av en ledningsgrupp bestående av verksamhetschefen, utbildningsdirektören och barn- och ungdomschefer från stadsdelarna.

– Jag har i olika sammanhang drivit den här frågan och jag tycker att det är jättebra att den äntligen kommer till stånd. Man måste ha ett forum där man diskuterar vad man ska satsa på, så att man är överens och kan skapa en legitimitet för den verksamhet vi bedriver.

Medie- och IT-pedagogik – bibliotek och strömmande medier – kommer även

fortsättningsvis vara en central del av verksamheten.

– Det är en fråga som är jätteaktuell med alla de satsningar som görs i Malmö. Behovet av tjänster på det området kommer säkert att öka, säger Lars Sletterhage.

– Biblioteksutvecklingen kommer säkert också bli ännu viktigare i och med att kravet på skolbibliotek står inskrivet i skollagen. Här finns en väldigt god kompetens inom området. Det blir säkert en flitigt använd resurs.

Naturpedagogik, inom ramen för Malmö Naturskola, och specialpedagogik är andra viktiga verksamheter. CPI får också nya ansvarsområden, bland annat likabehandling och relationer. Ungdomssamtalarna blir en del av den nya avdelningen.

– Visst är det positivt och spännande när det nu tillförs ytterligare stödresurser. Det är ytterligare en utmaning för oss, säger Lars Sletterhage.

En del av budgeten för CPI ska avsät-

tas för tidsbegränsade projekt. Lärare, andra pedagoger och skolbibliotekarier ska kunna ges tid att arbeta med sina utvecklingsidéer inom den nya enheten.

– Vi får in en frisk fläkt från skolverksamheterna. Men hur det ska fungera är dock inte klart ännu, säger Lars Sletterhage.

Under CPI hamnar också Praktikenheten som håller i PraktikService och Ung i sommar.

– De har sitt eget tydliga uppdrag och det kommer de jobba vidare med, säger Lars Sletterhage.

Pedagogiska centralens fysiska utlåning av bland annat böcker och filmer, med undantag för specialpedagogiska hjälpmedel, kommer att avvecklas senast vid årsskiftet.

– Här är en del att fundera över. Vad gör vi med det material vi har i dag i form av böcker, bokpaket och temalådor? Det är en jätteviktig fråga, säger Lars Sletterhage.

Skolorna anlitar budfirmor som dagligen kör fram och tillbaka med olika medier.

– Ett sådant fysiskt lån blir väldigt dyrt. Och det är ju inte miljövänligt, säger Lars Sletterhage.

Från 2007 till 2009 har antalet fysiska film lån reducerats till mindre än hälften.

– Det är naturligt eftersom vi kör strömmande media nu. Vi var kanske bland de första i Sverige som började köra det här fullt ut, säger Lars Sletterhage.

– När ett fysiskt medium är utlånat kan ingen annan använda det. En strömmande film kan hur många som helst titta på samtidigt.

En annan nyhet är att friskolorna ska kunna använda sig av tjänsterna på CPI till självkostnadspris.

– De gör de till viss del redan i dag. Jag misstänker att det kan bli ett hårt tryck från friskolorna på det mesta av det som kommer att finnas här. Det får vi väl lösa efterhand, säger Lars Sletterhage.

PEDAGOGISK UTVECKLING PÅ SCHEMAT

– Aldrig tidigare under mina 25 år som lärare har jag varit med om att vi regelbundet diskuterat pedagogik på det här sättet. Det roligaste utvecklingsarbete jag varit med om, säger Leif Sundmark, lärare på Malmö latin om det språkutvecklingsprojekt som en majoritet av skolans lärare varit engagerade i det gångna läsåret.

Sedan augusti 2010 har de lärare som undervisar årskurs ett haft språkutveckling på schemat. En timma i veckan har vikt för studier och diskussioner om hur ämnesundervisningen kan bli mer språkstöttande.

– Resultatet har blivit mer samarbete mellan lärare och en större medvetenhet om elevers behov av språklig stöttning i alla ämnen och hur vi kan stötta deras kunskapsutveckling.

Foto: Katarina Falk

Lärarna Elisabet Anderberg och Fredrik Lindgren diskuterar språkutveckling med samordnande rektor Kurt Westlund på Malmö latinskola.

– I vårt arbetslag har vi jobbat mycket konkret och försökt sätta teorin i praktik. Vi har utgått från elevarbeten, prov och läromedel. Vi har frågat oss var vi tror svårigheterna finns för eleverna. Utifrån det har vi diskuterat hur vi bäst ska stötta dem, berättar Elisabet Anderberg, lärare i engelska och historia.

Processtödjare

I varje arbetslag har en lärare tagit på sig uppdraget att vara processtödjare med ansvar för att introducera forskning och följa upp idéer som prövats. Ersättningsen har varit ett lönetillägg på 1500 kronor i månaden vilket motsvarar cirka fem procents tjänst. Som stöd har de haft

handledning i grupp med en av skolans specialpedagoger.

Leif Sundmark som är processtödjare i sitt arbetslag tyckte först att det var svårt att hitta rollen.

– Jag var jätteaktiv i början. Jag hade läst på massor och hade tusen förslag på vad vi skulle göra. Sedan hittade jag min roll och har blivit mer lyssnande. Jag behöver inte vara en ledare, utan försöker vara en stödperson.

Lärare räcker inte

27 april redovisade arbetslagen i tvärgrupper för varandra vad de gjort och tänkt inom språkutvecklingsprojektet dittills under läsåret. Övriga medarbetare på skolan lyssnade, även representanter för skolledningen deltog.

– Den här gången har vi lyckats med strukturen. Vi har avsatt tid i schemat, utsett processtödjare och uppdraget har varit tydligt, säger Kurt Westlund, samordnande rektor.

– Tidigare har jag haft en övertro på att bara man sätter ihop professionella pedagoger i en arbetsgrupp så leder det automatiskt till en konstruktiv process och utveckling, säger Kurt Westlund som också pekar på att arbetsordningen haft betydelse.

– Det började med att vi i skolledningen gjorde en analys, fler elever som lämnar Malmö latin måste ha förutsättningar att kunna studera vidare. Sedan formulerade arbetslagen själva behovet av att stärka elevernas språk och lärande.

Den organiserade språkutvecklingen på Malmö latinskola kommer att fortsätta med processtödjare som i sin tur får stöd och inspiration från specialpedagog och eller lärarutbildningen.

Katarina Falk

Fotnot: Den litteratur som Malmö latinskola utgått från i språkutvecklingsprojektet är Lyft språket – lyft tänkandet av Pauline Gibbons och Språkinriktad undervisning av Maaike Hajer.

facebook PÅ GOTT OCH ONT

Facebook är sedan en tid tillbaka ett naturligt sätt för många människor att hålla kontakt med både nära vänner och avlägsna bekanta. Detta gäller både ungdomar och vuxna. Lärare ställs därför inför frågan om huruvida man skall vara ”vän” med elever på Facebook. Ska lärare vara närvarande där eleverna tillbringar mycket av sin tid, ungefär på samma sätt som man är det i skolkorridorerna? Eller tillhör Facebookkontot den privata sfären, till vilken elever inte ska ha tillträde?

Den sociala nätverkssajten Facebook föddes på Harvarduniversitetet i februari 2004 och har under de senaste åren haft ett enormt genomslag. Idag har sajten runt 600 miljoner användare världen över, varav 4 miljoner i Sverige. Som medlem skapar man en profilsida och via den kan man skicka meddelanden, lägga upp bilder och mycket annat. Dessutom kan man göra så kallade statusuppdateringar där man helt enkelt skriver om vad man gör just nu eller berättar om vad man tänker på. Praktiskt taget alla gymnasieelever idag har ett Facebookkonto och för dem ter sig sajten som ett slags andra vardagsrum.

Facebook är dock inte den första tjänsten av sin typ. Under 1990-talets andra hälft fanns ungdomar företrädesvis på Lunarstorm, en annan social nätverkssajt. Därefter övergick många, under de första åren på det nya seklet, till Bilddagboken. Skillnaden mellan dessa sajter och Facebook, är att på dem fanns företrädesvis ungdomar. På Facebook, däremot, finns både barn, ungdomar och vuxna. Många elever är exempelvis vänner med sina föräldrar, vilket gör att dessa kan följa stora delar av deras kommunikation med andra vänner på Facebook.

Vänförfrågningar från elever

Det sociala nätverkandet på Facebook fungerar så att man söker upp en person – exempelvis en gammal högstadielkompis – och skickar en vänförfrågan till denne. Han kan sedan välja att ”adda”, lägga till, dig och ni blir då ”vänner” på Facebook. Man kan sedan titta på sina vanners upplagda bilder, läsa deras sta-

tusuppdateringar och så vidare. Ofta kan man också se sina vanners vanners material, beroende på vilka säkerhetsinställningar man har.

Som lärare händer det relativt ofta att man får vänförfrågningar från elever. Frågan är hur man ska ställa sig till dessa. Under arbetet med denna artikel har jag talat med många lärare om frågan och de flesta är av uppfattningen att man inte bör vara vän med sina elever på Facebook. Det är helt enkelt privat och man bör inte blanda ihop privatliv och arbete. Samtidigt hör man ibland från debattörer och rektorer att lärare måste vara ”där ungdomarna är” och vissa uppmärksammade lärare ägnar sig också åt att exempelvis chatta med elever på Facebook om skolarbete.

Kontroversiellt

Helt klart är att frågan är kontroversiell. Vissa lärare har exempelvis inte velat ställa upp i Edico och berätta om sina elevkontakter på Facebook. De är oroliga för att drabbas av kollegors vrede. Tänk om rektor får för sig att nu ska minsann alla lärare ”vara närvarande där ungdomarna är”? Dessutom finns det en del legala knivigheter här. Om jag har mejlkontakt med en elev så är denna kommunikation offentlig. Hur är det då om jag chattar med eleven på Facebook? Vilket ansvar har jag om eleven skriver i sin statusuppdatering att hon ska suppa sig full ikväll? Många lärare försöker stå emot trenden att de förväntas ta ett allt större socialt och uppfostrande ansvar för eleverna. När man är ledig vill man vara ledig, inte läsa sina elevers statusuppdateringar

Två Facebookidentiteter

Dock finns det undantag från denna uppfattning. En metod som förekommer är att läraren helt enkelt skapar en andra Facebookidentitet, där man enbart är lärare, exempelvis ”Jonas Lärare” eller ”Fröken Susanne”. Man försöker helt enkelt dela upp sig själv i ett lärarjag och ett privat jag. Problemet med detta kan dock vara, vilket Josefine Lindeberg påpekar i intervjun intill, att eleverna ju utlämnar sitt privata jag. Det blir då en relation på olika villkor. Man skulle till och med kunna säga att man lurar eleverna.

En skiljelinje förefaller gå mellan dem som ser Facebook som något privat och dem som inte gör det. Frågan är ju dock om någonting som man lägger ut på internet är privat. I samma ögonblick som jag lägger upp en bild på Facebook så kan den spridas till hundratusentals människor.

Jonas Nilsson

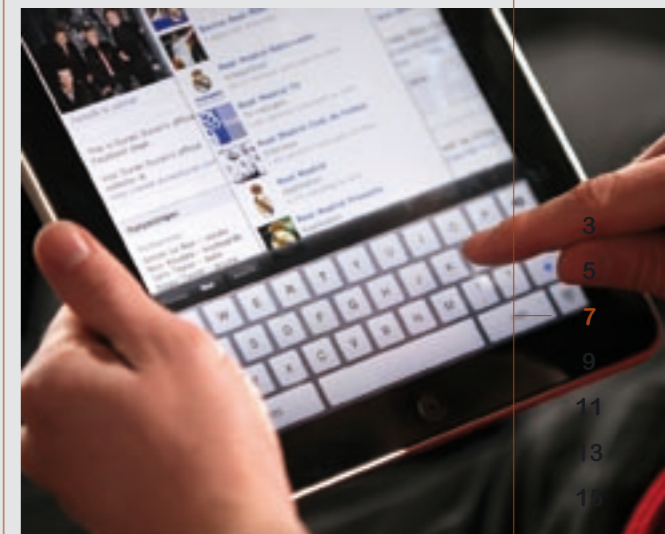

Foto: Colourbox.com

Josefine Lindberg: "Min Facebookprofil är inte privat"

Josefine Lindeberg är 38 år gammal och har arbetat på Heleneholms gymnasium sedan 1999. Hon undervisar i svenska och franska. Hon berättar att hon var väldigt tidig med att använda Facebook.

– Jag hade många kompisar i Norge och Facebook blev tidigt stort där. Jag hade inga Facebookvänner alls från Sverige när jag gick med.

Vad använde du Facebook till i början?

– Till att hitta gamla vänner jag förlorat kontakten med, skriva statusuppdateringar och lägga ut lite bilder. På den tiden var det mycket mera privat.

Och nu?

– Idag använder jag inte Facebook alls för att skriva privata meddelanden. Det

är mest ett ställe där man håller kontakt med människor.

Vi diskuterar hur Josefine agerar när hon får vänförfrågningar från elever. Hon berättar att hon tidigare placerade dem på en speciell lista vilket gjorde att de bara hade begränsad tillgång till hennes profil.

– Men eftersom jag godkände exempelvis gamla högstadietkompisar som jag inte träffat på 20 år, så kunde jag lika gärna godkänna elever. Jag ser inte min Facebookprofil som privat.

Josefine har idag ett tiotal nuvarande elever på sin vänlista och många flera före detta elever. Hon inser att det inte är vanligt bland hennes kollegor att ha elever som vänner.

– De flesta tycker att det är lite märkligt, men jag känner många som har samma inställning som jag, säger hon.

Uppstår det då några problem om man accepterar elever som vänner på Facebook?

– Man ska nog akta sig för att kommunicera med eleverna via Facebook. Det är lurigt att blanda det privata med kommunikation med elever som kan bli offentlig handling. Eleverna kommunicerar aldrig med mig om skolarbete.

Josefine berättar att hon inte ser Facebook som något privat och att man lurar sig själv om man tror det. Så fort du delar med dig av någonting på internet så upphör det att vara privat. Många elever har förstått detta, men alltför många vuxna har det inte.

– Jag ser det som mer problematiskt om man skickar SMS till elever från sin privata mobil.

Skulle du känna ett ansvar för eleven om du fick veta någonting om eleven via Facebook? Om en elev exempelvis skulle skriva "Jag hatar mitt liv" i sin statusrad?

– Jo, på samma sätt som om jag skulle se en elev som sitter och gråter i korridoren i skolan. Man har ju alltid ett ansvar. Men detta har inte varit ett problem som uppstått hittills.

Josefine ser flera fördelar med att vuxna finns närvarande på Facebook. Kanske kan det göra att elever tänker en gång extra innan de exempelvis lägger ut vissa bilder. Om jag inte skulle visa bilden för min lärare, så kanske jag inte ska lägga ut den på Facebook heller.

Jonas Nilsson

Josefine Lindberg

Foto: Jonas Nilsson

Vad säger juridiken om lärare på Facebook?

Edico bad stadsjuristen Natalie Glotz Stade, läsa artikeln utifrån ett juridiskt perspektiv. Nedan kommer hennes spontana kommentarer nedtecknade i all hast.

Man måste använda den juridiska terminologin korrekt. Detta har inte gjorts i artiklarna och det är ett vanligt fel bland lekmän. En mejlkommunikation mellan lärare och elev blir allmänna handlingar, inte offentliga (begreppet "allmän" är inte synonymt med begreppet "offentlig". En allmän handling kan vara antingen helt offentlig eller innehålla sekretessbelagda uppgifter). Det råder skolssekretess enligt 13 kap. 2 § på typiskt sett känsliga uppgifter inom ramen för elevvården.

Juridiskt korrekt formulering är således att mejl som en lärare skickar till en elev blir allmänna handlingar i och med att mejlen "expedieras" (avsänds). Mejl som eleven skickar till läraren blir all-

männa handlingar i och med att de kommer in hos läraren.

Begär en journalist eller annan tredje man ut korrespondensen/handlingarna så görs en grannliga sekretessprövning i enlighet med 23 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen.

En lärares kommunikation på ett socialt medium t.ex. Facebook eller Twitter med en elev som läraren har en lärarrelation till kan juridiskt sett inte anses vara privat. Läraren när den kommunicerar med en "pågående" elev är alltid i tjänst. Skulle läraren bli "privat" (vän) uppkommer också jävssituationer i förhållande till betygsättning. Jäv är ett juridiskt institut som bl.a. innebär att den som är jävig inte får fatta beslut om en elev (därför går det inte att lärarförälder har sina egna barn som elever - de får inte betygsätta dem). Det finns rättspraxis kring tjänstemän som mottagit mejl, vilka angick verksamheten i sina privata e-postlådor. Dessa mejl var all-

männa handlingar precis som om de hade kommit in i tjänste e-postlådan.

SKL skriver att den kommunikation som läraren gör på olika sociala medier på något sätt måste vara godkänd av arbetsgivaren (rektorn). Det bör således finnas ett beslut eller någon form av godkännande från behörig arbetsledare.

Inlägg som innehåller sekretessbelagd information får inte förekomma på ett socialt medium. Om någon utomstående gör ett inlägg som innehåller sekretessbelagda uppgifter ska det tas om hand för registrering genom att man överför inlägget till myndighetens/skolans diarium för vidare handläggning.

Vad gäller läraren Josefin så har hon rätt i att även en kommunikation per SMS genererar allmänna handlingar (rättspraxis har konstaterat att ett SMS är en allmänna handling även när en anställd hos myndighet skriver/får meddelandet på sin privata telefon, såvida meddelandet rör verksamheten).

Som sagt. Det finns mycket att förklara här. Det finns mycket att strukturera upp för att kunna ha användning av "nya" media utan att bryta mot lagen. Det krävs en del grundläggande kunskaper i juridik hos lärarkåren så att lärarna blir medvetna om de juridiska frågorna och så att de inte utsätter sig för en risk.

Skyldigheter och rättigheter. Juridiken på detta område är inte lätt. Därför satsar jag även under nästa höst och vår särskilt på skolans värld.

KURSER I JURIDIK

Natalie Glotz Stade genomför följande utbildningar riktade till pedagoger under hösten 2011.

1) Förvaltningsmyndigheten skola (om rättsenligt beslutsfattande i skolan, offentlighet och sekretess - halvdag).

2) Diskriminering och annan kränkande behandling samt tillsynsplikt eller brott (Vad får en lärare göra? - inte göra? ...om diskrimineringslagen, skollagens kap. 6, brottsbalken m.m. - halvdag).

3) Nya skollagen - en översikt (3 timmar).

4) Juridiken i skolans digitala värld (om upphovsrätt, hantering av personuppgifter, allmänna handlingar i digitala miljöer, vad som måste beaktas när skolan sysslar med e-lärande-upplägg, sociala media, skapandet av hemsidor m.m.), halvdag.

Mer information om dessa utbildningar kommer i Edico nr 5.

Får du vänförfrågningar på Facebook från dina elever? Vad svarar du?

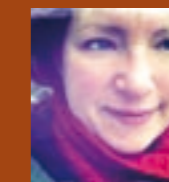

Foto: Susan Englund

Jenny Sundberg, lärare i engelska på Komvux Malmö Södervärn:

– Ja, det har jag fått, men jag svarar alltid nej. Jag tycker att det är viktigt att inte ha en kam-

ratrelation till mina studerande, eftersom de ska betygsättas av mig. Då kan man inte vara vänner på ett tillfredsställande sätt. Men jag har däremot skapat en sida på Facebook, Jenny's English Page, där mina studerande är mycket välkomna att delta för att konversera och använda engelskan - som ren språkträning.

Camilla Nilsson, gymnasielärare i svenska och engelska på Pauli gymnasium:

– Ja.
– När eleven har slutat kan jag tänka mig att vara vän. Och eleven själv måste fråga. Detta har berott på att jag vill skilja på mitt privata och professionella jag. Det har också berott på att jag inte vill behöva tänka så noga på vad jag säger på Facebook.

– Jag har ett lärarkonto. Det finns alltså en alldeles privat Camilla Nilsson och en professionell. Jag har börjat samla på mig vänner bland mina tvåor. När de väl är "vännade", tar jag bort deras statusuppdateringar från mitt flöde. Jag vill inte att eleverna ska behöva känna att jag kikar över deras axlar utanför skolan.

– På Facebook kan man äta i alla fall lite kaka och ändå ha den kvar. Man kan nämligen bilda grupper! För närvarande har jag en läsecirkel, öppen för alla, som precis är igångsatt, samt en grupp som jag startat med min nya mentorsklass, där endast jag och eleverna har tillträde. Möjligheter att skapa en effektiv kommunikationskanal med eleverna utan att bjuda in dem - eller sig - i det virtuella privatlivet är mycket goda!

Läs mer på Camillas blogg: <http://iktkaferi.blogspot.com>

Foto: Katarina Falk

Thomas Tegler, musiklärare på Malmö latinskola:

– Jag har bara före detta elever som vänner på Facebook. När nuvarande elever frågar, så säger jag att jag jättegärna blir

vän med dem när de slutat på Latinskolan.

– När de väl slutat på skolan, så lägger jag till dem i min vänlista om de skickar en förfrågan. Jag tar inte själv initiativ. När de sedan är Facebookvänner är jag lika privat med dem som med andra vänner på forumet.

”MAN KAN SÄGA ATT JAG ÄR BESATT AV UTVECKLING. OCH JAG VILL SE MINA ELEVER UTVECKLAS.”

Kombinationen journalist – lärare går som en röd tråd genom hennes yrkesverksamma liv.

– Jag vill bilda och engagera och ifrågasätta. Jag behöver inte byta roll, utan bara utföra mitt värv lite olika, säger Katarina Falk, journalist och lärare i samhällskunskap och medieämnen sedan fem år på Malmö latinskola. Numera är hon även reporter för Edico.

Katarina undervisar i samhällskunskap, mediekunskap och mediekommunikation på Samhällsprogrammet med medieinriktning inom ML-F, Malmö latinskolas förstärkta program för elever med neuropsykiska funktionshinder som ADHD och Aspergers syndrom.

– Utbildningen är fyraårig och vi har små grupper, tio elever per årskurs. Vi jobbar mycket med att det ska finnas en tydlig struktur. Det innebär bland annat att eleverna har hemklassrum som är möblerade för bästa möjliga lärande, med plats för både samtal och eget arbete. Vi har två specialpedagoger och i varje klass en elevassistent som stöttar eleverna med allt från läsläsning till motivation.

– Vi jobbar också praktiskt med medieproduktioner inom ramen för vanliga samhällsämnen.

– Mötet med eleverna är det intressanta. Här ligger utmaningen, att förstå hur var och en tänker – först då kan vi kommunicera och då har vi förutsättningarna för ett lärande, säger Katarina.

Utveckling ett måste

Utveckling är ett måste för Katarina och hon deltar just nu i ett projekt som ska stärka språkutveckling på skolan. Hon deltar också i en forskningscirkel inom samma ämnesområde.

– Det är väldigt spännande. Man kan säga att jag är besatt av utveckling i största allmänhet. Dessutom är jag lite otålig. Det är på gott och ont men en god effekt är jag verkligen vill se mina elever utvecklas också.

Hon gillar verkligen sitt jobb.

Journalistik i klassrummet

– I undervisningen kan min journalistiska bakgrund komma in. Jag försöker ibland få in journalistiken i klassrummet genom att låta eleverna jobba som på en redaktion. De får ta reda på fakta, gärna genom möten och intervjuer med människor och sedan formulera de nya kunskaperna i texter eller andra medieproduktioner. Vi har jobbat en del med bloggar och gemensamt textskrivande den senaste tiden.

– Det är viktigt att eleverna är mycket i kontakt med omvärlden. De behöver ofta träna på att sälla information och att formulera frågor och inte bara ta emot information. Den här terminen har vi i årskurs två intervjuat både hemlösa och politiker i ett arbete som förhoppningsvis kommer att utmynna i ett medborgarförslag.

Smälänning

Katarina kommer ursprungligen från Jönköping där hon bodde tills hon var 8 år och familjen flyttade till Byarum, utanför Vaggeryd.

– Det är helt ute på landet. Föräldrarna följde med gröna vägen, men ingen av dem kom från landet. Det var idylliskt och ödsligt. Jag kunde ha häst, det var bra.

Hon säger att hon inte var någon vidare elev under sin egen skoltid.

– Jag var så himla blyg. Men jobbade som au-pair i Manchester efter gymnasiet och blygheten försvann i England.

FORTSÄTTNING PÅ NÄSTA SIDA

KATARINA FALK

ÅLDER: 45

GÖR JUST NU: Undervisar i samhällskunskap och medieämnen på Malmö latin

LIVSFILOSOFI: pass

FÖDD: I Jönköping

BOR: I Malmö

FAMILJ: Man och tre egna barn och tre extra

INTRESSEN: Min omvärld, samtal, resor och litteratur.

FOTO: FREDDY BILLQVIST

Journalist och pol mag

Tillbaka i Sverige blev det journalistutbildning vid folkhögskola i ett år, men sedan gav sig Katarina iväg igen.

– Jag studerade media och journalistik i St Louis i USA under ett år. Dessa långa resor i unga år har varit nyttiga. Man måste möta sig själv när man håller på att gå in i vuxenvärlden.

Katarina har tre examina: journalist, pol mag och gymnasielärare. Hon började som reporter på lokalradion hemma i Småland

– Därefter blev det Radio Väst samtidigt som jag började undervisa på Ljungskile folkhögskola. Sedan flytt till Skåne och Kristianstad, därefter jobb som lärare i medieämnen på Polhemsgymnasiet och jobb på Radio Malmöhus och TT.

Hon läste till pol mag och fick jobb som ledarskribent på Sydsvenskan.

– Sedan jobbade jag som frilans, det var nog det svåraste jag gett mig på. Man måste ha förmåga att sälja in sig och vara oerhört disciplinerad. Konkurrenten är också stenhård så det blev jag inte fet på.

– Jag har fortfarande något enstaka projekt kvar som jag vill göra som frilans men eftersom jag undervisat tidigare och trivts i den rollen bestämde jag mig för att komplettera med lärarexamen och direkt efter examen fick jag jobb här på Malmö latinskola.

Lärare

Kombinationen journalist – lärare går som en röd tråd genom hennes yrkesverksamma liv. Nu är hon åter tillbaka som reporter, den här gången på Edico.

– Ja nu är jag där igen! Det är delvis samma mål för både journalisten och läraren, nämligen ett demokratiskt och folkbildande uppdrag. Alla måste ha vissa baskunskaper och känna att de kan delta i samhällsdebatten. Jag vill bilda och engagera och ifrågasätta både som lärare och journalist. Jag behöver inte byta roll, utan bara utföra mitt värv lite olika. ”Upplysningsmänniskan” kallar en kollega mig lite föraktfullt, säger Katarina med ett leende.

Benen orkar igen

På fritiden gillar Katarina att springa.

– Jag har börjat igen. Det går inte fort men det är härligt, jag känner att benen orkar igen.

För två år sedan skulle hon springa Berlin maraton, men fick cancerbesked för andra gången i sitt liv.

– Första beskedet kom när jag var klar med lärarutbildningen. Bröstcancer. Man kan inte bortse från ett sådant besked, man måste acceptera läget. Man tror först att detta kommer att överskugga allt alltid. Men sedan tar vardagen över och man måste tänka på annat. Oron går inte att undvika. Men man kan begränsa den. ”Oron är befogad men det är inte farligt att inte oroa sig”, sa en klok kurator till mig.

Skriver på en bok

Katarina har börjat skriva på en bok på temat ”Resan från färdigbehandlad till att känna sig frisk”.

– Men den ligger på vänt sedan flera år. Det är lite smärtsamt att gräva i, och jag blir så trött på cancer. Så jag har stoppat undan den ett tag. Den handlar inte om mig, utan består av intervjuer med helt vanliga människor, kända som okända. Men jag vill vara ännu mer säkert på den friska sidan innan jag tar itu med den igen.

Nygift och nykär

Hon läser just nu gärna biografier.

– Ja, det är en ny infallsvinkel på litteratur för mig. Det är en före detta kollega som bildat en liten biograficirkel och det har blivit en salig blandning av människöden; Katarina den stora, Patti Smith och P O Enquist.

Katarina säger att hon inte odlar så många intressen för tillfället. Hon är nämligen nygift och nykär.

– Framtiden? Planering är inte min starka sida. Jag tittar sällan bakåt och sällan långt framåt. När tiden är mogen för förändringar, så ser jag till att de sker.

Susan Englund

FORSKARE STUDERAR IT PÅ PAULI

Pauli gymnasium deltar i Unos Uno – ett nationellt forskningsprojekt kring datoranvändningen i skolan. Forskare ska under tre år studera effekterna av konceptet en dator per elev.

Unos Uno genomförs av forskare på Örebro universitet på uppdrag av tolv skolhuvudmän från olika delar av landet. Studien omfattar omkring 11 000 elever och mer än 800 lärare på 24 skolor, mestadels högstadies- och gymnasieskolor. Från Malmö stad medverkar Pauli gymnasium och Augustenborgsskolan.

Projektet syftar till att identifiera vilka effekter genomförandet av en dator per elev har haft på elevers lärande och utveckling, pedagogers roll och arbetssätt samt se hur elevers resultat i skolan har påverkats.

– Unos Uno är ett så kallat aktionsforskningsprojekt, vilket betyder att man har ett återkommande nära samarbete med dem man beforskar. Vi har huvudfokus på lärare och läraraktiviteter, säger

Matilda Wiklund, forskare och lärare i pedagogik vid Örebro universitet.

Studien bygger på företrädesvis enkäter men även intervjuer med lärare, elever och skolledare. Det startade i höstas och pågår till slutet 2013.

Långt framme

Det finns redan en del forskning kring datoranvändningen, företrädesvis från USA.

– Länge var man ganska kritisk till datorer i skolan. Man hävdade att det handlar om att lägga väldigt mycket pengar på något som inte används, säger Matilda Wiklund.

Studier visade att datoranvändningen ökade markant när man gav varje elev en egen dator.

– Det är en av anledningarna till att konceptet slog igenom i USA och det har färgat av sig på många satsningar i Sverige. Vi är rätt långt framme internationellt sett när det gäller en dator per elev, säger Matilda Wiklund.

Förstärkare

Det finns forskning som visar på flera goda effekter av detta arbetssätt, till exempel bättre resultat i standardtester, minskat skolk och färre disciplinåtgärder.

– Det finns också negativa erfarenheter. En del överger en-till-en-programmen för att man inte lyckas belägga några positiva effekter, för att kostnaderna är för höga eller för att tekniken har ställt till det, säger Matilda Wiklund.

– Orsakssambanden är ganska oklara i

den här forskningen. Det är det problem som den här och mycket annan skol-forskning dras med.

Den samlade bilden är att tekniken tycks vara en intellektuell och social förstärkare. Det som fungerar bra fungerar bättre och det som fungerar dåligt fungerar sämre.

– På det viset kan man få ögonen på sådant som inte är bra men också förstärka det som är bra, men det kräver en del pedagogisk reflektion, säger Matilda Wiklund.

Ont om tid

Forskarna har hittills genomfört en enkät bland lärare på Pauli gymnasium. 35 lärare har gett sin syn på datoranvändningen i olika större och mindre pedagogiska projekt.

– De har beskrivit 29 aktiviteter som fungerat bra och 27 som fungerat dåligt, säger Matilda Wiklund.

Lärarna lyfter fram ett antal positiva aspekter, till exempel god elevaktivitet i klassrummet, bra utgångspunkt för grupparbeten och variation i arbetssätt. Negativa aspekter är tidsbrist, tekniska problem och risk för fusk.

– En del lärare vill ge mer avgränsade och tydligare formulerade uppgifter nästa gång, det vill säga styra projektet mer. Andra vill ge mer utrymme åt elevernas eget ansvar, det vill säga styra mindre. Men det behöver inte vara en paradox. Det kan bero på olikheter i projekten, säger Matilda Wiklund.

Läs mer om Unos Uno på <http://unosuno.oru.se/>

Elever skapar eget lärande med digitala verktyg

Närelever använder datorer och digitalkameras i skolan skapar de tillsammans sitt eget lärande. De digitala verktygen möjliggör lärande genom text och ord, men ännu mer med bilder, ljudeffekter, layout och gester. Det visar en ny avhandling i didaktik av Susanne Kjällander vid Stockholms universitet.

– Samtidigt är detta ett problem eftersom det lärande som eleverna visar upp med just bilder, färger och ljudeffekter blir

osynligt i skolans resultatmätningar, säger Susanne Kjällander.

Avhandlingen, ”Designs for Learning in an Extended Digital Environment: Case studies of Social Interaction in the Social Science Classroom”, undersöker hur elever i åldrarna 6-17 år kommunicerar, skapar mening och lär sig i klassrummet när de använder digitala verktyg i geografi, historia, religion och samhällskunskap. Fem

skolor som arbetar mycket med digitala läresurser ingår i studien. Ett av resultaten är att eleverna självständigt designar sitt eget digitala material.

– Studien visar också att eleverna självmant samarbetar och hur de uppfattar uppgiften de får som ett gemensamt ansvar. Denna attityd till kunskap tror jag kan leda till ökat lärande, säger Susanne Kjällander.

VAD HÄNDER NÄR MAN HAR EN TJÄNST MEN INGET JOBB?

Omställning har dessvärre blivit en följetong inom utbildningsförvaltningen, i och med vikande elevunderlag och ökande konkurrens från friskolorna. Förvaltningens HR-avdelning arbetar intensivt tillsammans med de fackliga organisationerna för att hitta nya lösningar.

Här är några medarbetare som berättar om sin resa – från omställning till nytt jobb.

Anna Öjehagen: "Behöver inte vara negativt"

Förra året riskerade hon att hamna i omställning. Nu är Anna Öjehagen lärare på Malmö Borgarskola och huvudskyddsombud för Lärarnas Riksförbund inom utbildningsförvaltningen.

– Jag trivs enormt bra säger hon.

Anna Öjehagen är gymnasielärare i svenska och religion och jobbade i åtta år på Malmö latinskola. För två år sedan fick hon veta att det inte fanns något tjänsteunderlag för henne och att hon eventuellt skulle hamna på övertalighetslistan.

– Jag blev totalt chockad och tyckte att det kändes jättekonstigt. Och man blev orolig. Vad ska hända nu? Kommer jag att ha någonstans att ta vägen? Var kommer jag att hamna? säger hon.

Förutom lärare var hon skyddsombud på skolan.

– Som facklig företrädare vet man en del om hur landet ligger och eftersom jag var övertalig förstod jag att jag skulle hamna där igen om ett år. Därför var jag mycket mer förberedd när jag sedan fick beskedet, säger Anna Öjehagen.

– Det är klart att det kändes besvärligt. Man vet vad man har men inte vad man får. Men jag kände mig inte speciellt orolig ändå. Jag tänkte att det alltid kan vara spännande att prova något nytt. Det behöver inte vara något negativt, utan man kan hamna på något bra ställe.

– När man är föremål för omställning känner man sig väldigt liten. Man känner sig lite som en bricka i ett spel, man har ingen kontroll. Det var därför jag sökte andra jobb. Man känner att man saknar inflytande över var man ska hamna, säger Anna Öjehagen.

Hon fick ett nytt lärarjobb i Lund.

– Då ringde de från Malmö Borgarskola och sa att de hade en tjänst. Precis i samma veva blev jag tillfrågad om jag ville bli biträdande kommunombud för LR, säger hon.

Hon inledde läsåret med 60 procent

lärartjänst på Borgar och 40 procent facklig tjänst.

– Det var omtumlande de första veckorna. Jag har saknat mina kollegor på Latin och de klasser jag lämnade. Men för mig har det varit väldigt positivt att flytta ändå. Jag trivs enormt bra på Malmö Borgarskola och som förhandlare.

I gungning

Det som från början var 40 procent på LR har nu blivit 85 procent facklig tjänst. Anna Öjehagen fick med kort varsel rycka in som huvudskyddsombud för förvaltningen.

– Nu sitter jag och tar emot samtal från medlemmar som är oroliga. Då kan jag känna att detta varit en bra erfarenhet för mig. Jag vet hur det känns, säger hon.

– Även om man vet att det inte handlar om en själv som person utan att det handlar om en turordning kan man ändå känna sig ratad och ifrågasatt i sin yrkesroll.

– Mycket av vår identitet är starkt knuten till vårt jobb, det gäller inte minst oss lärare. När den identiteten ifrågasätts kommer man i gungning, inte bara som arbetstagare utan också som person.

ligt. Här sitter en skock får som ska iväg till boskapsmarknaden.

Han menar att det är problematiskt när man inte ses som en individ, utan bara en siffra i en kolumn över anställningsår.

– Man har i många år byggt upp en förtroendebank och skapat relationer och så plötsligt är man tillbaka på ruta ett igen.

– Jag är en person som alltid ser till att ha två alternativ så att jag själv får välja. Därför skaffade jag mig ett nytt jobb, som driftschef på ett städföretag. Det var

INTERN RÖRLIGHET FÖRE OMSTÄLLNING

I våras gjorde utbildningsförvaltningen försök med intern rörlighet. Medarbetare fick möjlighet att söka sig till nya tjänster inom förvaltningen.

– Det har gett positiva resultat, så det kommer vi att fortsätta med, säger HR-chef Lars Silverberg.

I mars rapporterade rektorerna sina kompetensbehov inför hösten. Det rörde sig om totalt 28 tjänster som utannonserades för tillsvidareanställda inom förvaltningen.

– Av dessa 28 tjänster var det nio som tillsat-

tes genom intern rörlighet, säger Lars Silverberg. Skolorna fick sedan åter se över tjänsteunderlaget och meddela omställningsbehovet. Behovet av omställning landade på 67 personer.

– Vi har jobbat ett antal veckor och nu rör omställningsbehovet 34 personer, säger Silverberg.

Det rör sig i första hand om pedagogisk personal, bland annat lärare i bild, historia, medieämnen, religion, samhällskunskap och svenska.

– Vi har ändå gott hopp om att kunna lösa det mesta inför hösten, säger Lars Silverberg.

Anna Öjehagen välkomnar förvaltningens försök med intern rörlighet.

– Att byta arbetsplats kan vara något positivt och det är många som vill prova något annat men aldrig fått chansen, säger hon.

– Jag har efterlyst det i många år. Även om det inte är ett snäpp uppåt i karriären är det åtminstone en möjlighet att utvecklas och förnya sig och känna att man råder över sin egen arbetssituation, säger Jens Croneman.

– Jag önskar att det fanns mer av den här flexibiliteten, att det inte ska vara så konstigt att byta arbetsplats inom förvaltningen. Det hade vi nog vunnit på, säger Margaretha Orvelius.

Margaretha Orvelius: "Man får mycket erfarenhet"

– Jag ser alltid något positivt i omställningen. Det finns alltid nya vägar, nya arbetsplatser. Jag tycker att det är trevligt att kunna ut-

veckla sig, säger Margaretha Orvelius, kurator på Komvux Malmö Södervärn.

Margaretha Orvelius jobbade som kurator på Heleneholms gymnasium 2002-2003. Dåvarande Mölledalsgymnasiet blev hennes arbetsplats de följande tre åren.

– På Mölledal var vi två halvtidare och min kollega slutade. Då var det för mycket för mig att gå upp i tjänst eftersom jag hade egen verksamhet vid sidan om så jag valde att gå tillbaka till Heleneholm när möjligheten erbjöds, säger hon.

Efter cirka 1,5 år drogs tjänsten in och Margaretha Orvelius hamnade för första gången i en övertalighetssituation.

– Det har funkade väldigt bra på alla

skolor jag varit på. Problemet för mig har alltid varit tjänstgöringsgraden. Systemet är uppbyggt efter heltid och det är oftast det man vill ha, säger hon.

Obefogad rädsla

Under några år var hon "utlånad" till Limhamn-Bunkeflo stadsdelsförvaltning och tjänstgjorde på Bergaskolan.

– Jag vikarierade på halvtid på en heltidstjänst där kollegan var tjänstledig på halvtid, men hon valde att säga upp sig. Då blev tjänsten heltid igen och jag anmälades som ledig till förvaltningen.

Det var i september 2010. Margaretha Orvelius återvände till en tjänst som inte fanns.

– Man känner alltid en oro. Samtidigt kändes det väldigt tryggt att ha sin grundanställning kvar i utbildningsförvaltningen, säger hon.

Rädslan gällde främst att inte ha något eget val.

– Vad händer om det inte finns någonstans? Då stoppar man in mig någonstans där det behövs, var som helst i Malmö stad.

– Men jag har alltid sett förändringar

som något positivt. Jag tror att människor är obefogad rädda för det okända i det här. Det kan bli ett problem i sig om man bestämmer sig för att det ska bli dåligt.

"Fantastisk förmån"

Hon blev kallad till en intervju på en komvuxenhet men där ville man ha en kurator på heltid.

– Bara ett par dagar efter intervjun blev jag kontaktad igen. Det fanns kanske en möjlighet på Komvux Malmö Södervärn, säger Margaretha Orvelius.

Numera ingår hon i ett team på Södervärn med kuratorer som delar på totalt 3,5 heltidstjänster.

– Här har jag varit väldigt väl mottagen. Här finns en stor flexibilitet. Vi kan stötta varandra där det behövs. Det är en fantastisk förmån. Jag är jätteglad att jag hamnat här.

Hon tycker att det har varit positivt att lära känna olika typer av skolverksamheter.

– Man får mycket erfarenhet. Vart jag än har hamnat har det varit bra att ha med sig erfarenheter någon annanstans ifrån, säger hon.

Jens Croneman: "Vi måste se individen"

Jens Croneman tog tjänstledigt från lärarjobbet. När han kom tillbaka fick han beskedet att han var övertalig. I dag arbetar

han som vuxlärare på Pauli.

– Det har blivit en riktig nytändning, säger han.

Efter två år som säljare insåg han att det var i skolan han hörde hemma. I april 2010 kom han överens med sin rektor om att återvända till Latin.

– En vecka senare ringde rektorn och sa att jag var övertalig. Jag hade hunnit säga upp mig från mitt jobb som säljare, säger Jens Croneman.

– Då hamnar vi i den här bisarra situationen att vi sitter på ett möte – elva personer, alla i min ålder, alla jätteduktiga lärare – och det känns oerhört person-

ett jobb jag inte alls ville ha. Men alternativet – som jag såg det – var att bli tvångsplacerad var som helst.

Det är inte något jobberbjudande i vanlig mening utan en inplacering på ny tjänst. Arbetsgivaren arbetar för att hitta lösningar på såväl kort som lång sikt.

– Hotet ligger där hela tiden i bakgrunden. Det är kanske inte reellt men man upplever det så när man sitter där.

– Rektorn på min nya arbetsplats har heller inget val. Rektorn kanske inte alls vill ha mig. Det klingar inte så bra i någons öron: "Vi har fått någon från övertalighetslistan".

Jens Croneman stod i begrepp att ta jobbet som driftschef när han blev upp-ringd av en HR-konsult på förvaltningen. Det fanns ett ledigt jobb – på Komvux Malmö Pauli.

– Det kändes lite märkligt, för jag har alltid sett mig själv som en ungdomslärare och tyckt att det var en del av tjusningen med jobbet. Men jag kom hit och fick ett bra intryck direkt, säger han.

– Det här jobbet passade mig väldigt bra och har varit väldigt roligt och utvecklande, så summan av det hela är att det har blivit en riktig nytändning.

FAKTA

Bakgrunden till omställning är ofta en verksamhetsförändring som innebär en förändring av bemanningen. Omställningsprocessen utgår från arbetsgivarens rätt att leda och fördela arbetet. Syftet är att behålla kompetensen och inplacera till nytt arbete. Kravet är att medarbetaren har tillräckliga kvalifikationer.

Läs mer på: Komin / Förvaltningar / Utbildningsförvaltningen / Stöd & service / Din anställning / Omställning

Har du frågor så kontakta HR-samordnare Monica Henningson tel 040-34 30 51.

Foto: Katarina Falk

BIBLIOTEKET – en väg till högskolan

För att sänka tröskeln till högre studier lät bibliotekarierna på Malmö latin och Malmö högskola en gymnasieklass arbeta på högskolans bibliotek. Försöket föll så väl ut att högskolan nu erbjuder alla kommunala gymnasieskolor samarbete.

– Vi satt på ett bibliotekariemöte och konstaterade att det kan skilja så lite som en sommar på den elev som lämnar gymnasieskolan och den som börjar på högskolan. Det är klart att vi brottas med samma problematik med elever som har svårt med språket och förhållandet till källor, säger Maria Göransson, bibliotekarie på Malmö latin.

En av Malmö högskolas bibliotekarier föreslog att Maria skulle ta med en klass och låta eleverna jobba med ett undersökande projekt på högskolans bibliotek Orkanen.

– Ett par lärare nappade och under vårterminen har vi haft två avgångsklasser som jobbat här en halvdag med sina lärare och mig. Vi fick låna en datasal och kunde använda högskolans inloggning till databaser för att lösa uppgifterna.

Alla välkomna

Ett mål var att visa att alla är välkomna till högskolan och att det finns stöd att få för den som behöver det i till exempel studieverkstaden.

– Vi tar ofta emot studiebesök men då fascinerar besökarna mest av miljön. I det här fallet var det annorlunda eftersom eleverna var aktiva och här på samma villkor som de andra studenterna, säger Jessica Zaar, bibliotekarie på Malmö högskola.

Högskolan strävar efter breddad rekrytering och vill nå elever från till exempel studieovana hem och eller internationell bakgrund. För många av Latinskolans elever i projektet var det första besöket på en högskola.

– Den vanligaste orsaken till att studenter hoppar av högre utbildning är inte att de inte klarar studierna utan en känsla av att inte höra hemma.

– Men den som kommer in i vårt bibliotek möter inte någon enhetlig syn. Vi har alla möjliga slags studenter med ursprung från hela världen. De flesta är unga men inte alla och en del har barn och barnvagnar med sig. Jag tror att många tänker att här skulle jag kunna passa in, säger Jessica Zaar.

Vetenskaplighet

Både högskola och gymnasieskola har anledning att vässa elevernas kompetens vad gäller informationssökning och källkritik. I GY11 är vetenskaplighet ett nyckelord och den granskning som Högskoleverket kommer att göra av de högre utbildningarna fokuserar på studenternas examensarbeten.

I utvärderingen av projektet säger sig eleverna särskilt minnas både biblioteksmiljön och nya färdigheter i informationssökning.

– Vi tog tillfället i akt och talade med eleverna kring vetenskaplighet och forskning, säger Maria Göransson.

Eftersom såväl bibliotekarier som lärare och elever tycker att det lärt sig av det gemensamma projektet erbjuder sig nu högskolans bibliotek att samarbeta med biblioteken på samtliga Malmö stads gymnasieskolor.

Katarina Falk

LIEDMAN TILL GENERALANGREPP MOT STUNDADE REFORMER INOM SKOLAN

Idéhistorikern Sven-Eric Liedman kom i januari ut med en av årets mest omdebatterade böcker om skolan. Boken har, efter Alf Sjöbergs film, fått titeln Hets! En bok om skolan (Bonniers). Professor Liedman går i boken till ett slags generalangrepp mot dem som dominerar dagens skoldebatt och, framförallt, mot de reformer som vi nu står inför. Eller som han skriver i förordet: "Boken är en uppgörelse med den utveckling som vi nu är på väg in i".

Liedman har ett synnerligen brett anslag; boken behandlar allt från förskola till universitet. Att sammanfatta den här är närmast ogörligt, men låt oss titta på några av huvudlinjerna i den. Författaren inleder med en kort historik över skolans historia, från det forntida Egypten till dagens Lpf 94. Ett intressant konstaterande här är att skolan i Sverige länge hade som främsta uppgift att disciplinera eleverna och ge dem en nationalistisk svensk historieskrivning. Och inympa i barnen att den svenska befolkningen alltid burit sin fattigdom med jämnmot, förstås: "Vanliga människor skulle bli fogliga, lydiga mot överheten och nationellt sinnade." Detta är ett perspektiv som inte bör glömmas bort.

Allting ska mätas

Vad det gäller utvecklingen under de senaste 20-30 åren så menar författaren att den offentliga sektorn präglats av kvantifiering. Enkelt uttryckt betyder detta en önskan att mäta allting, att reducera allting till siffror. Därmed kan man göra olika "kvalitetsregister", "kvalitetssäkringar" och så vidare. Allting ska mätas! Därefter gör man rankinglistor, ungefär som om det vore resultattabeller i fotboll. Malmö bästa värdcentral. Sveriges bästa skola. Världens mest näringslivs-

vänliga land och så vidare. Problemet, enligt Liedman, är bara att vissa saker är så komplexa att de inte kan reduceras till siffror. Han talar här om "pseudokvantifiering". Inom vården märks det så att det är "olönsamt" att behandla en kroniskt sjuk patient med komplicerad diagnos; mera "effektivt" blir det att behandla en förkylning.

Avprofessionalisering

Liedman hävdar att denna vilja att kvantifiera, mäta och "kvalitetssäkra", går tillbaka på 80-talsidéerna om New public management. Tankarna och metoderna kommer från näringslivet och det handlar, i grund och botten, om att jaga kostnader. Av detta följer också att flera yrken drabbas av så kallad "avprofessionalisering", vilket innebär att professionen förlorar sin frihet och självständighet och blir alltmer kontrollerad uppifrån. Enligt Liedman märks denna trend tydligt inom skolan. Man talar om transparens och dokumentation, vilket – i praktiken – innebär att läraren i allt högre grad kontrolleras och måste redovisa sitt arbete för att detta sedan skall kvantifieras. Problemet är att läraren blir allt mer ofri, samtidigt som arbetstiden äts upp av administrativt arbete. Dessutom fokuseras hela verksamheten alltmer på förment mätbara resultat och lärarna förväntas göra matriser och avbockningsbara listor. Transparens kallas detta, men enligt Liedman är denna utveckling förödande eftersom den förenklar komplicerade processer och samband.

Kontroll av lärarna

Nyckelordet är "kvalitet", vilket ju är svårt att vara emot. Vilken medarbetare kan väl vara emot "kvalitetsredovisningar" och "kvalitetshöjande" åtgärder? Vidare vill man, som ett led i denna strävan efter allt mer styrning uppifrån, kontrollera lärarnas arbetstid. Därav kommunernas krav på semestertjänster och minskad förtroendetid; det handlar om kontroll av lärarna. Dessutom kan man se det i att man tillsätter allt fler chefer på mellannivå för att övervaka lärarna. Liedman menar att man från kommunernas

sida helt enkelt kommit fram till att lärarna är problemet: "Lärarnas nyckelroll och deras nuvarande kollektiva tillkortakommande är en hörnpelare i den idag dominerande skollideologin". Om man bara kan kontrollera dem mera, om de bara kunde bli mera som lärarna i SVT:s 9A, så skulle måluppfyllelsen öka! I takt med att avprofessionaliseringen ökar, så sjunker yrkets status och det blir ännu svårare att rekrytera de bästa till lärarutbildningen.

Fokus på Nationella prov

Liedman kritiserar frenetiskt dagens skollideologi. Enligt denna, som förfäktas av snart sagt varje politiker, är den svenska skolan en "flumskola" i fritt fall, präglad av dalt, kaos, och fallande resultat. En skola där eleverna har kepsen (eller burqan) på och mobilen i högsta hugg. Denna linje företräds, enligt författaren, främst av skolminister Jan Björklund. Liedman menar att Björklund och hans gelikars syn på skolan och på kunskap är starkt förenklad, och att det här också handlar om att man ensidigt riktar in sig på sådant man kan mäta på ett föregivet objektivt sätt. Av detta följer ökat fokus på Nationella prov och betyg. Dessa prov skall i sin tur vara möjliga att rätta efter en enkel mall. Och allting kan därmed mätas exakt! Problemet med denna kunskapsyn är bara att "man ser verkligheten klart, men genom sitt tithål ser man bara en liten del av den". Liedman går till hårt angrepp mot det nya gymnasiet. Han menar exempelvis att skolpolitikererna kastar eleverna på yrkesprogrammen under bussen genom att stänga dörren till högskolan för dem.

"Entreprenörerna skall besitta världen"

På det hela taget präglas boken av ett angrepp på utilismen – tanken att allting

FORTSÄTTNING PÅ SIDAN 19

PROGRAMMET SOM FÅR ELEVERNA ATT VÄXA

Struktur, förutsägbarhet och individuell anpassning kännetecknar HML-F, ett förstärkt individuellt program på Frans Suell och Jörgen Kocks gymnasium.

Flera av eleverna har en historia av misslyckanden bakom sig och många av dem lyckas vända denna trend under sin tid på HML-F.

HML-F är ett förstärkt individuellt program med medie- eller restauranginriktning. Utbildningen är treårig med möjlighet till ett fjärde år. Programmet vänder sig till ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, exempelvis ADHD, ADD, Tourettes syndrom och Aspergers syndrom.

– Det är för elever som inte har fungerat i den ordinarie undervisningen utan haft anpassad skolgång i särskilda undervisningsgrupper, på skoldaghem eller på internat, säger Ing-Britt Bengtsson, specialpedagog.

Verksamheten startade 2007 med åtta elever.

– Vi såg att vi hade många elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och så föddes tanken på att vi skulle starta ett förstärkt program, säger Ing-Britt Bengtsson.

HML-F har vuxit rejält och i dag har man 46 elever.

– Vi har en överrepresentation av killar. Sju av eleverna är tjejer. Men nu börjar det komma tjejer. Bland årets sökande var det en ganska jämn könsfördelning, säger Ing-Britt Bengtsson.

Lyckat koncept

Det är ett engagerat gäng bestående av lärare, specialpedagoger och elevassistenter som jobbar med eleverna.

– Det är en enorm styrka att vi är i mångt och mycket samma personer som när vi började för fyra år sedan, säger David Winqvist, lärare.

Elevassistenten fungerar som ett

”hjälpjag” och ger eleven stöd att fokusera på sina uppgifter.

– Vi är med eleverna på lektionerna, luncherna och rasterna och kan fungera som en länk mellan pedagogerna och eleverna. Jag tycker att det är ett väldigt lyckat koncept, säger Olle Torkelstam, elevassistent.

– Vi försöker vara en pedagog och en elevassistent i klassrummet hela tiden, säger Cecilia Boström, lärare.

Anpassad miljö

HML-F, med en egen korridor på sjunde våningen på Frans Suell och Jörgen Kock, kan erbjuda en anpassad klassrumsmiljö med samlad, strukturerad och förutsägbar skoldag.

– Det är en väldig skillnad mellan de olika eleverna och de olika funktionsnedsättningarna. Då ska det finnas en miljö som gör det möjligt att anpassa efter individen, säger David Winqvist.

En del av eleverna saknar godkända betyg i grundskolans kärnämnen. En del har godkända betyg i vissa av ämnena och en del är godkända i alla kärnämnen.

– När jag har engelska med min tvåa arbetar vi med tre olika böcker, en mellanstadiebok, en för nian och en A-bok. Det är inte alltid så lätt. Men vi måste anpassa oss till deras kunskapsnivå, säger Therese Andersson, lärare.

Målet med verksamheten är bland annat att höja elevens självkänsla, utveckla elevens sociala kompetens och ge eleven förutsättningar för att få en grundläggande utbildning.

Jonas Mårtensson, Sara Åberg, Therese Andersson, Jonas Jarl, David Winqvist, Olle Torkelstam, Elsa Widerberg, Yanelys Conde Correa, Johan Bruze, Viktoria Karnal, Sissela Qvist, Kristoffer Hellqvist, Cecilia Boström och Ing-Britt Bengtsson på HML-F.

– Man är naiv om man tror att det går att enbart fokusera på kunskap när eleven inte har det sociala. Om vi jobbar med det sociala hjälper vi eleverna i sin kunskapsinhämtning, säger David Winqvist.

Programmet har en egen kafeteria där elever och personal har frukost och lunch tillsammans varje dag.

Osynliga

Personalen har genom åren byggt upp en specialkompetens kring elevgruppen. Mycket handlar om bemötandet.

– Att inte se svårigheterna utan möjligheterna, det är ett motto som vi jobbar efter, säger Ing-Britt Bengtsson.

– Respekt är väldigt viktigt. Vi ser individen och ger mycket positiv respons. Det är en av de saker som vi tycker att vi är väldigt bra på, säger Yanelys Conde Correa, elevassistent, och tillägger:

– De här eleverna har varit väldigt osynliga. Vi har en elev som berättade att hon, redan under förskoletiden, brukade gömma sig på toaletten i flera timmar. Ingen

märkte att hon var borta. Det skulle aldrig kunna hända här.

I och med gymnasiereformen försvinner de förstärkta programmen. HML-F blir HRL-F, ett individuellt alternativ med inriktning mot handel och service och restaurang och livsmedel.

– Det känns som att vi är ganska väl rustade. Man ska fixa en individuell planering för eleverna och vi är där redan i dag, säger David Winqvist.

– Förändringarna kommer kanske inte att vara jättestora här, säger Jonas Jarl, lärare.

Förtroendekapital

Den stora utmaningen ur kvalitetssynpunkt är de organisationsförändringar som sker till följd av det minskade elevunderlaget. Det förstärkta programmet är en särskilt sårbar verksamhet, eftersom nästan hälften i personalstyrkan är visstidsanställda.

– Vi vill jobba här. Det är den viktigaste förutsättningen. Det går inte att arbeta med den här elevgruppen om man är tvångsplacerad eller om man inte är intresserad. Då kommer man bara att se felen hos eleverna och inte möjligheterna, säger David Winqvist.

– Eleverna är jätteduktiga på att läsa av oss vuxna. Om en lärare inte har det rätta drivet att vara här så känner de av det väldigt fort. De har lång erfarenhet av att känna sig inte helt önska, säger Therese Andersson.

– Den samlade forskningen visar att kontinuitet är ett nyckelbegrepp i arbetet med de här eleverna. Att ta bort personal som byggt upp ett förtroendekapital med en elev kan liknas vid att ta bort en ramp för rörelsehindrade, säger Jonas Jarl.

FORTSÄTTNING FRÅN SIDAN 17

skall vara nyttigt i en snävt ekonomisk mening. Målet med all utbildning blir då att främja nationens ekonomiska tillväxt. Därav allt tal om naturvetenskap och entreprenörskap, samtidigt som elevernas utveckling, de estetiska ämnena och demokratifrågorna skjuts åt sidan. ”Betoningen ligger på kunskapens ekonomiska värde men inte på dess värde för det goda samhället eller för den enskilda individen”, skriver Liedman. Idealeleven är tydligen en disciplinerad, frenetiskt arbetande elev som lyder, men som ändå på något sätt ska bryta sig ut och bli en fri entreprenör som sedan skall rädda gamla Sverige ifrån den hotande konkurrensen från Kina och Indien. ”Entreprenörerna skall besitta världen” är den rådande utbildningspolitikens stridsrop, enligt Liedman.

Misslyckade reformer?

Även friskolereformen får sig en släng av Liedmans slev. Han menar att det är orimligt att se våra barns utbildning som vilken vara som helst på en marknad och att eleverna idag blir kunder som det gäller att locka till varje pris. Skolorna – kommunala såväl som privata – tvingas satsa allt mer resurser på marknadsföring. Idealiet tycks vara att varje skola, likt McDonald's eller Nike, ska skapa ett varumärke. Helst med en snärtig slogan (”Skola i verklighet” är roligt exempel från Mölndal) framtagen av en reklambyrå. Rektor blir nu VD och lärarna försäljare.

Framtiden då? Liedman är synnerligen pessimistisk. Han menar att de reformer som sjösatts nu kommer att misslyckas, att vi runt 2025 kommer att inse detta och att vi först då kan vidta åtgärder.

Enligt min uppfattning är detta en utomordentligt viktig bok. Idag är skoldebatten förhållandevis ensidig. ”Den Stora Berättelsen” om ”flumskolan” (det vill säga att allting gick snett kring 1970) omfattas idag av nästan alla som är ute i den skolpolitiska debatten. Om du inte ansluter dig till denna linje så betraktas du som en avvikare. Debatten ser ut därefter. I det läget är det uppfriskande med någon som går emot strömmen. Dessutom drar Liedman upp de stora linjerna – han försöker sätta in skolan i ett ideologiskt sammanhang. Däremot har han inget riktigt alternativ till ”Björklundismen”. Han koncentrerar sig på att kritisera de förhållandevis trenderna i skoldebatten, även om han i ett avslutande kapitel ger sin syn på hur han föreställer sig en fungerande skola. Han menar här att det inte kan vara skolans uppgift att eleverna skall kunna repetera lätt mätbara fakta, snarare handlar det om att utbilda barn och ungdomar till att tänka kritiskt och bli mogna och fungerande individer. Oavsett om man håller med författaren eller inte, så är Hets! en tankeväckande bok.

Jonas Nilsson

AGNESFRID BESÖKER STÖDORGANISATION I SPANIEN

Elevhälsoteamet på Agnesfrids gymnasium reser till Spanien för att besöka Assido, en ideell organisation som stöder integration av människor med funktionsnedsättning.

Helena Holmgren, kurator på Agnesfrids gymnasium sökte i höstas ett stipendium från Jerringfonden för att kunna genomföra resan till Assido som ligger i Murcia i sydöstra Spanien.

– Jag hade hört talas om Assido av en kontakt som jag har i Spanien och tyckte att det skulle vara spännande att få besöka dem. Jag gjorde en plan över syftet med resan och en budget som jag skickade till Jerringfonden. I april fick vi besked att vi fick pengarna som vi ansökt om, säger hon.

Besöket syftar till att få en inblick i utbildningen för funktionsnedsatta elever och studera förhållningssätt till eleverna. Hur ser samhället på funktionshinder? Vilka yrkeskategorier finns det som jobbar med dessa elever?

– Vi upplever att det finns en problematik med anknytningar till arbetsmarknaden, att få in våra elever i arbetslivet. Vi skulle vilja se hur de arbetar med detta på Assido och förhoppningsvis få idéer som vi kan ta med oss hem, säger Anna-Lena Bruke Herrlander, skolsköterska.

Resesällskapet består av Helena Holmgren, Ida Ihd, specialpedagog/rektor, Anna-Lena Bruke Herrlander samt Åse Malmberg, samordnande rektor.

Ideell organisation

Assido är en ideell organisation som startades av en grupp föräldrar 1981. Föreningen erbjuder behandling, stöd, vård, utbildning och integration av människor med funktionsnedsättning. Assido består av flera centra som har insatser för små barn, skolgång, utbildning och övergång till vuxenlivet och ett boende för träning i eget boende.

Från vänster: Helena Holmgren, kurator, Ida Ihd, specialpedagog/rektor, Åse Malmberg, samordnande rektor, och Anna-Lena Bruke Herrlander, skolsköterska.

Internationellt utbyte

Agnesfrids gymnasium har redan samarbete med en rad andra länder såsom Bali, Italien, Finland, Tyskland, Skottland. Men just när det gäller särskolan finns inget internationellt utbyte. En anledning till detta är att det har varit svårt att hitta något motsvarande den svenska särskolan i andra länder.

I Spanien är det i huvudsak icke-statliga organisationer som ansvarar för den typen av skola och utbildning.

– Vi hoppas att besöket ska leda till att vi kan knyta internationella kontakter. Assido

har uttryckt ett intresse att inleda ett samarbete med oss och det har varit väldigt roligt, säger Helena Holmgren.

Jerringfonden

Jerringfonden är en stiftelse som årligen delar ut verksamhetsanslag, forskningsanslag, forskningsstipendium, fortbildningsstipendium och bidrag till läresor till förmån för barn med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning.